

НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ БІОРЕСУРСІВ І ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ УКРАЇНИ

Кафедра міжнародних відносин і суспільних наук

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Декан гуманітарно-педагогічного факультету
Ліна САВИЦЬКА

2024 р.

«СХВАЛЕНО»

на засіданні кафедри міжнародних
відносин і суспільних наук
Протокол № 9 від 17 квітня 2024 р.

Завідувач кафедри

Вікторія ХВІСТ

«РОЗГЛЯНУТО»

Гарант ОП «Міжнародні відносини,
суспільні комунікації та регіональні студії»

Сергій БІЛАН

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ПОЛІТОЛОГІЯ І СОЦІОЛОГІЯ

Галузь знань: 29 «Міжнародні відносини»

Спеціальність: 291 «Міжнародні відносини, суспільні комунікації, регіональні студії»

Освітня програма: «Міжнародні відносини, суспільні комунікації, регіональні студії»

Факультет гуманітарно-педагогічний

Розробник: Шевченко Наталія Володимирівна, доцент кафедри міжнародних відносин і суспільних наук, к.іст.н., доцент

Київ – 2024 р.

Опис навчальної дисципліни

«ПОЛІТОЛОГІЯ І СОЦІОЛОГІЯ»

Галузь знань, спеціальність, освітня програма, освітній ступінь		
Освітній ступінь	бакалавр	
Спеціальність	291 «Міжнародні відносини, суспільні комунікації та регіональні студії»	
Освітня програма	«Міжнародні відносини, суспільні комунікації та регіональні студії»	
Характеристика навчальної дисципліни		
Вид	Обов'язкова	
Загальна кількість годин	120	
Кількість кредитів ECTS	4	
Кількість змістових модулів	3	
Курсовий проект (робота) (за наявності)	—	
Форма контролю	Екзамен	
Показники навчальної дисципліни для денної та заочної форм здобуття вищої освіти		
	денна форма здобуття вищої освіти	заочна форма здобуття вищої освіти
Курс (рік підготовки)	2	
Семестр	3	
Лекційні заняття	30 год.	
Практичні, семінарські заняття	30 год.	
Лабораторні заняття	-	
Самостійна робота	60 год.	
Кількість тижневих аудиторних годин ля денної форми здобуття вищої освіти	4 год.	

1. Мета, завдання, компетентності та програмні результати навчальної дисципліни

Метою викладання навчальної дисципліни «Політологія і соціологія» є формування у студентів базових знань про політику та суспільство, як основи становлення їхньої суспільно-політичної свідомості та культури.

Основними **завданнями** вивчення дисципліни «Політологія і соціологія» є:

- Ознайомити студентів із сутністю, генезою становлення та розвитку політології і соціології як наук й навчальних дисциплін.
- Надати знання про основну проблематику та сучасний стан розв'язання політичних питань та соціальних проблем і конфліктів в суспільстві.
- Формування засад політичної культури в контексті реалізації активного та пасивного виборчого права, сформуванню у студентів соціологічний тип мислення.
- Реалізація принципів толерантності та свободи в контексті політичного і суспільного простору.

Набуття компетентностей:

Інтегральна компетентність (ІК):

Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми в сфері міжнародних відносин, суспільних комунікації та регіональних студій, зовнішньополітичної діяльності держав, міжнародних взаємодій між державами, міжнародними організаціями та недержавними акторами, що характеризуються комплексністю та невизначеністю умов та передбачає застосування теорій суспільних наук та спеціальних наукових методів дослідження проблем міжнародних відносин.

Загальні компетентності (ЗК):

ЗК1. Здатність реалізовувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина України;

ЗК2. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі і знань про природу і суспільство, та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового образу життя.

ЗК3. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.

ЗК6. Здатність генерувати нові ідеї (креативність).

ЗК7. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

ЗК8. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу

ЗК12. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.

ЗК13. Здатність бути критичним і самокритичним

Спеціальні (фахові компетентності) (СК)

СК2. Здатність аналізувати міжнародні процеси у різних контекстах, зокрема політичному, безпековому, правовому, економічному, суспільному, культурному та інформаційному.

СК3. Здатність оцінювати стан та напрями досліджень міжнародних відносин та світової політики у політичній, економічній, юридичній науках, у міждисциплінарних дослідженнях.

СК4. Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі і практичні проблеми у сфері міжнародних відносин, зовнішньої політики держав, суспільних комунікацій, регіональних досліджень.

СК10. Здатність аналізувати структуру та динаміку міжнародних суспільних комунікацій, виявляти їх вплив на міжнародну систему, державні та суспільні інститути.

Результати навчання (РН):

РН01. Знати та розуміти природу міжнародних відносин та регіонального розвитку, еволюцію, стан теоретичних досліджень міжнародних відносин та світової політики, а також природу та джерела політики держав на міжнародній арені і діяльності інших учасників міжнародних відносин.

РН03. Знати природу міжнародного співробітництва, характер взаємодії між міжнародним акторами, співвідношення державних, недержавних акторів у світовій політиці.

РН04. Знати принципи, механізми та процеси забезпечення зовнішньої політики держав, взаємодії між зовнішньою та внутрішньою політикою, визначення та реалізації на міжнародній арені національних інтересів держав, процесу формування та реалізації зовнішньополітичних рішень.

РН07. Здійснювати опис та аналіз міжнародної ситуації, збирати з різних джерел необхідну для цього інформацію про міжнародні та зовнішньополітичні події та процеси.

РН08. Збирати, обробляти та аналізувати великі обсяги інформації про стан міжнародних відносин, зовнішньої політики України та інших держав, регіональних систем, міжнародних комунікацій.

РН09. Досліджувати проблеми міжнародних відносин, регіонального розвитку, зовнішньої політики, міжнародних комунікацій, із використанням сучасних політичних, економічних і правових теорій та концепцій, наукових методів та міждисциплінарних підходів, презентувати результати досліджень, надавати відповідні рекомендації.

РН11. Здійснювати прикладний аналіз міжнародних відносин, зовнішньої політики України та інших держав, міжнародних процесів та міжнародної ситуації відповідно до поставлених цілей, готувати інформаційні та аналітичні.

РН13. Вести фахову дискусію із проблем міжнародних відносин, міжнародних комунікацій, регіональних студій, зовнішньої політичної діяльності, аргументувати свою позицію, поважати опонентів і їхню точку зору.

2. Програма та структура навчальної дисципліни для:

- повного терміну денної форми здобуття вищої освіти:

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин											
	денна форма						Заочна форма					
	усього	у тому числі					усього	у тому числі				
		л	п	лаб	інд	с.р.		л	п	лаб	інд	с.р.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Змістовий модуль 1. Вступ до політології												
Тема 1. Теоретико-методологічні основи політології	8	2	2			4						
Тема 2. Становлення та розвиток політичної науки. Політика, як соціальне явище	8	2	2			4						
Тема 3. Політична влада	8	2	2			4						
Разом за змістовим модулем 1	24	6	6			12						
Змістовий модуль 2. Політичні системи та інститути												
Тема 4. Політична система суспільства	8	2	2			4						
Тема 5. Держава як основний інститут політичної системи	8	2	2			4						
Тема 6. Політична свідомість і політична культура	8	2	2			4						
Тема 7. Політичні еліти та політичне лідерство	8	2	2			4						
Тема 8. Політичні партії та партійні системи	8	2	2			4						
Разом за змістовим модулем 2	40	10	10			20						
Змістовий модуль 3. Соціологія												
Тема 9. Предмет соціології як науки	8	2	2			4						
Тема 10. Виникнення, основні етапи та напрямки соціології	8	2	2			4						
Тема 11. Суспільство як соціальна система	8	2	2			4						
Тема 12. Соціальна структура та соціальна стратифікація суспільства	8	2	2			4						
Тема 13. Соціологія молоді	8	2	2			4						
Тема 14. Соціологія сім'ї	8	2	2			4						
Тема 15. Соціологія культури	8	2	2			4						
Разом за змістовим модулем 3	56	14	14			28						
Усього годин	120	30	30			60						

3. Теми семінарських занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Політологія: поняття, предмет, структура та функції Політика як соціальне явище.	2
2	Становлення та розвиток політичної науки	2
3	Політична влада	2
4	Політична система суспільства	2
5	Держава і громадянське суспільство	2
6	Політичні партії, партійні та виборчі системи	2
7	Політична свідомість і політична культура	2
8	Ідейно-політичні доктрини сучасності	2
9	Політичні еліти та політичне лідерство	2
10	Предмет соціології як науки. Виникнення, основні етапи розвитку соціології	2
11	Суспільство як соціальна система	2
12	Соціальна структура та соціальна стратифікація суспільства	2
13	Особистість в соціальній структурі суспільства. Соціалізація	2
14	Конфліктність соціальних відносин	2
15	Спеціальні соціологічні теорії	2
	Разом	30

4. Теми самостійної роботи

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Політологія: поняття, предмет, структура та функції Політика як соціальне явище.	4
2	Становлення та розвиток політичної науки	4
3	Політична влада	4
4	Політична система суспільства	4
5	Держава і громадянське суспільство	4
6	Політичні партії, партійні та виборчі системи	4
7	Політична свідомість і політична культура	4
8	Ідейно-політичні доктрини сучасності	4
9	Політичні еліти та політичне лідерство	4
10	Предмет соціології як науки. Виникнення, основні етапи розвитку соціології	4
11	Суспільство як соціальна система	4
12	Соціальна структура та соціальна стратифікація суспільства	4

13	Особистість в соціальній структурі суспільства. Соціалізація особистості. Етапи та особливості.	4
14	Конфліктність соціальних відносин	4
15	Спеціальні соціологічні теорії	4
	Разом	60

5. Засоби діагностики результатів навчання:

- Екзамен
- Модульні тестові завдання
- Наукові доповіді та презентації
- Самостійні творчі роботи

6. Методи навчання

При вивченні курсу «Політологія і соціологія» застосовуються декілька груп методів навчання: методи організації і здійснення навчально-пізнавальної діяльності; методи стимулювання і мотивації навчально-пізнавальної діяльності; методи контролю і самоконтролю за ефективністю навчально-пізнавальної діяльності. Перша група охоплює вербальні методи передачі і сприймання навчальної інформації (розповідь, лекція); наочні (ілюстрація, презентація); практичні (вправи, групові та індивідуальні завдання). В межах самостійної роботи – робота з книгами, першоджерелами, промовамі політичних діячів, робота з методичними матеріалами, робота з Інтернет-джерелами, творчі завдання. При вивченні курсу активно використовуються інтерактивні методи (при веденні лекцій та семінарських занять) та проблемно-пошукові методи навчання (як при веденні аудиторних занять, так і при організації самостійної роботи студентів). Що стосується методів стимулювання і мотивації навчання, то досвід підтверджує ефективність навчальних дискусій (при вивченні тем № 5, 6, 8, 10).

7. Методи оцінювання

Оцінювання ступеня засвоєння матеріалу та якості знань студентів, в умовах організації навчального процесу за кредитно-модульною системою здійснюється шляхом поточного (усне опитування під час семінарських занять, доповіді), модульного (проміжного) та підсумкового (семестрового контролю).

Поточний контроль проводиться викладачами у ході аудиторних занять, основне завдання поточного контролю – перевірка рівня підготовки студентів з дисципліни. Передбачена така форма звітності, як іспит, що проводиться у встановлені графіки навчального процесу та в межах навчального навантаження, визначеного робочою програмою дисципліни, згідно з Положення про екзамен та заліки в Національному університеті біоресурсів та природокористування України.

В НУБіП України використовується рейтингова форма контролю. Після закінчення логічно-завершеної частини лекційних та практичних занять, модуля з певної дисципліни, її результати враховуються під час виставлення підсумкової оцінки. Рейтингове оцінювання знань студентів не скасовує традиційну систему оцінювання, а існує поряд з нею, воно робить систему оцінювання більш гнучкою,

об'єктивної і сприяє систематичній та активній самостійній роботі студентів протягом усього періоду навчання, забезпечує здорову конкуренцію між студентами у навчанні та сприяє виявленню розвитку творчих здібностей студентів.

Форма проведення семестрового контролю є комбінованою, частково усна, при проведенні проведення співбесіди, частково письмово, при відповідях на теоретичні питання та тесту, зміст і структура екзаменаційних білетів, завдань та критерії оцінювання визначається рішенням кафедри та зазначаються в робочій програмі навчальної дисципліни і доводяться до відома студентів на першому занятті.

Іспит є обов'язковою підсумковою формою контролю, яка дає змогу оцінити системне, а не фрагментарне засвоєння навчального матеріалу і не може бути зведено до рівня поточної форми контролю. Оцінка за екзамен «автоматично» не виставляється

Оцінка *«відмінно»* виставляється студенту, який систематично працював протягом семестру, показав під час іспиту різнобічні глибокі знання програмного матеріалу, уміє вільно виконувати завдання передбачені програмою, засвоїв основну та знайомий з додатковою літературою, усвідомив взаємозв'язок окремих розділів, виявив творчі здібності у розумінні та використанні навчально-програмного матеріалу, виявив здатність до самостійного оновлення і поповнення знань.

Оцінка *«добре»* виставляється студенту, який виявив повне знання навчального програмного матеріалу, успішно виконує передбачені програмою завдання, засвоїв основну літературу, що рекомендовано програмою, показав стійкий характер знань дисципліни і здатний до їх самостійного оновлення і поповнення знань в ході подальшого навчання.

Оцінка *«задовільно»* виставляється студенту, який виявив знання основного навчального програмного матеріалу в обсязі необхідному для подальшого навчання, справляється з виконанням завдань передбачених програмою, допустив окремі похибки у відповідях на іспиті та виконанні іспитових завдань, але володіє необхідними знаннями для їх подолання під керівництвом викладача.

Оцінка *«незадовільно»* виставляється студенту, який не виявив достатніх знань основного навчально-програмного матеріалу, допустив помилки у виконанні передбачених навчальною програмою завдань, не може без допомоги викладача використовувати знання при подальшому навчанні, не спромігся оволодіти навичками самостійної роботи.

8. Розподіл балів, які отримують здобувачі вищої освіти

Оцінювання знань здобувача вищої освіти відбувається за 100-бальною шкалою і переводиться в національні оцінки згідно з табл. 1 чинного «Положення про екзамен та заліки у НУБіП України» від 23 грудня 2023 р. протокол № 6

Рейтинг здобувача вищої освіти, бали	Оцінка національна та результати складання	
	екзаменів	заліків
90-100	відмінно	зараховано
74-89	добре	
60-73	задовільно	
0-59	незадовільно	не зараховано

Для визначення рейтингу здобувача вищої освіти із засвоєння дисципліни $R_{\text{дис}}$ (до 100 балів) одержаний рейтинг з атестації (до 30 балів) додається до рейтингу здобувача вищої освіти з навчальної роботи $R_{\text{нр}}$ (до 70 балів): $R_{\text{дис}} = R_{\text{нр}} + R_{\text{ат}}$.

9. Навчально-методичне забезпечення

- конспекти лекцій (в друкованому та електронному форматі) та їх презентації (в електронному вигляді);
- підручники, навчальні посібники, практикуми;
- методичні матеріали щодо вивчення навчальної дисципліни для здобувачів вищої освіти;
- матеріали демонстрування за допомогою технічних засобів навчання

10. Рекомендовані джерела інформації

1. Аляєв Г. Є. Політологія: навч. посіб. для студентів вузів. Полтава: АСМІ, 2021.
2. Бебик, В. М. Базові засади політології: історія, теорія, методологія, практика. К., 2018.
3. Білоус А.О. Політико-правові системи: світ і Україна. К., 2000.
4. Класики політичної думки (від Платона до Макса Вебера). К., 2022.
5. Піча В.М. Соціологія. Загальний курс.: Навч. підр. Каравела, 2000. 248с.
6. Політологія: навч. посіб. / В.І. Муляр; Житомир. держ. технол. ун-т. 4-те вид., перероб. І допов. Житомир, 2017
7. Політологія: підручник / В.Ф. Баранівський. К.: НАУ, 2016.
8. Політологія: навч. посіб. / О. Горбач, Р. Демчишак; Нац. ун-т «Львів. політехніка». 3-тє вид., допов. та перероб. Львів: Вид-во Львів політехніки, 2016.
9. Політологія: навч. посіб. / І.Б. Кіянка, Ю.А. Михальчишин, М. В. Поліщук; Львів. нац. ун-т ім. Івана Франка, Львів. регіон. ін-т держ. упр. При Президентіві України. Львів: ЛРІДУ НАДУ, 2018.
10. Політологія: Підручник / За заг. ред. проф. А.М.Чернія. К.: Міленіум, 2013. 422 с.
11. Політологія: Навч. посіб. / за ред. О.В.Бабкіної. К., 2019. 376 с.
15. Соціологія. Підручник (за ред. В.Г. Городяненка). К.: Академія, 2016. 429 с.
16. Соціологія. Навч. пос. К.: Вид. центр НАУ, 2021. 204 с.
17. Соціологія: Підр. За ред. В.Г. Городяненка. К.: Академія, 2006. 384с.
18. Соціологія. Навчальний посібник (за ред. І.Р.Байрака). К.: Міленіум, 2009. 350 с.
20. Шляхтун П. П. Політологія: історія та теорія: підручн. Київ: Центр учбової літератури, 2010. 472 с.
21. John Sweeney. Killer in the Kremlin. The Explosive Account of Putin's Reign of Terror (standart) / Penguin. 2023. P. 336
22. How Politics Works. The Concepts Visually Explained/: Dorling Kindersley. 2022. P.224
23. Paul Kelly. Big Ideas Simply Explained/ Dorling Kindersley. 2021. P. 352
24. The Sociology Book: Big Ideas Simply Explained /Dorling Kindersley. 2017.P.352

Інтернет ресурси

1. Інститут соціології НАН України: www.i-soc.com.ua
2. Інститут політичних і етнонаціональних досліджень ім. І. Ф. Кураса НАН України: ipend.gov.ua
3. Національний інститут стратегічних досліджень: <https://niss.gov.ua/>
4. Український інститут соціологічних досліджень: <https://www.uisr.org.ua/>